

N:o 18.

Ank. till Riksd. kansli den 21 febr. 1893, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af ett jordområde till botaniska trädgården i Upsala.

(I. A.)

Enligt hvad af det vid Kongl. Maj:ts proposition (n:o 18) fogade statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden meddelas, hade det större akademiska konsistoriet vid Upsala universitet uti en till kanslern för universitetet ingifven, af kanslern till Kongl. Maj:t öfverlemnad skrift gjort framställning om vidtagande af sådana åtgärder, hvarigenom universitetets botaniska trädgård kunde få för all framtid förfoga öfver en söder om trädgården samt bakom Upsala läns trädskola belägen, Kongl. Maj:t och kronan tillhörig åker, innehållande, enligt en af förste landtmätaren C. Sjöholm åren 1866 och 1867 upprättad karta, en areal af 1 tunnland 16,6 kappland.

I berörda skrifvelse hade konsistoriet anfört följande:

Redan för flera år sedan hade prefekten för universitetets botaniska institution fäst drätselnämndens vid universitetet uppmärksamhet på önskvärdheten deraf, att botaniska trädgården kunde förvärfva ifråga-

Bih. till Riksd. Prot. 1893. 4 Saml. 1 Afd. 14 Häft. (N:o 18).

varande område. Detta område vore, enligt hvad prefekten upplyst, för botaniska trädgården behöfligt dels såsom upplagsplats för jord af olika slag, afskräden, komposter m. m., dels ock för odling af sådana växter, hvilka trädgården måste ega i reserv för att användas, då, såsom årligen inträffade, luckor i de vetenskapligt ordnade kvarteren af en eller annan orsak uppstode, hvarförutom, enär under de senare åren flera enskilda hus uppförts i trädgårdens omedelbara närhet, klokheten fordrade, att man sökte förekomma, att trädgården blefve alldeles kringbyggd och särskildt att skymmande byggnader uppfördes på den ifrågavarande söder om trädgården belägna marken. Med anledning af hvad prefekten sålunda anmält, och då drätselnämnden, som till fullo godkänt de skäl, som talade för nämnda åkerstyckes behöflighet för botaniska trädgården, dock ansett det till en början vara lämpligast, att trädgården genom arrende förvärfvade dispositionsrätt öfver åkern, hade den 14 mars 1887 med landshöfdingen, grefve A. L. Hamilton, som på arrende innehade ifrågavarande kronan tillhöriga åker, träffats den öfverenskommelse, att trädgården skulle, så länge grefve Hamilton innehade åkern, få mot en årlig afgift af femtio kronor arrendera densamma. Då emellertid den omständigheten, att trädgårdens nuvarande besittningsrätt vore kortvarig och till sitt framtida fortbestånd oviss, lade hinder i vägen för vidtagande af sådana anordningar å jordområdet, som, huru önskvärda och förmånliga de än kunde vara, medförde något större utgifter, samt under dessa förhållanden trädgården ej kunde på långt när ega det gagn af jorden, som den skulle hafva, om besittnings- eller dispositionsrätten vore för all framtid tryggad, hade prefekten å nyo vändt sig till drätselnämnden i denna angelägenhet, dervid tilläggande, att han numera hade så mycket större skäl härtill, som det måhända snart blefve nödvändigt, att trädgårdens drifbänkar förflyttades till nämnda åkerstycke, hvilken förflyttning ur flera synpunkter vore för trädgården mycket förmånlig. På grund häraf hade prefekten anhållit, att drätselnämnden måtte vidtaga sådana åtgärder, att åt botaniska trädgården tillförsäkrades den framtida nyttjanderätten till åkern. Förmånligast vore härvid, om Kongl. Maj:t och kronan utan ersättning öfverläte åkern till botaniska trädgårdens utvidgning, men för den händelse, att sådant ej läte sig göra, hade prefekten ifrågasatt, antingen att universitetet genom köp eller utbyte mot annan mark förvärfvade sig åkern, eller att den lemnades till trädgården mot en skälig årlig afgift, att utgå af trädgårdens årsanslag; varande dock af prefekten uttalad den förhoppning, att, som årsanslaget, jemfördt med andra botaniska trädgårdars, vore mycket ringa, den åstundade fördelen måtte utan

sådant betungande vilkor kunna vinnas. Med anledning af den sålunda förnyade framställningen hade drätselnämnden, som ansett det vara för botaniska trädgården synnerligen fördelaktigt, om åkern kunde åt trädgården förvärfvas, men som funnit detta, då lämplig vederlagsjord icke af universitetet innehades, ej kunna ske genom jordutbyte, hos det större akademiska konsistoriet gjort hemställan om utverkande i vederbörlig ordning af tillstånd, att åkern finge, helst kostnadsfritt eller, om detta icke läte sig göra, mot en så billig köpeskillning som möjligt till botaniska trädgården för all framtid öfverlätas; hvarjemte drätselnämnden meddelat, att, derest ifrågavarande köp komme till utförande, drätselnämnden tänkt sig, att köpeskillningen skulle på sådant sätt liqvideras, att universitetet förskottsvis utlade köpesumman samt att derefter botaniska institutionen, med anlåtande af sitt årsanslag, antingen å köpeskillningen till universitetets kassa erlade en årlig ränta efter högst 4 för hundra eller ock medelst amortering, hvarom närmare finge med institutionen aftalas, till universitet inbetalade köpeskillningsbeloppet.

Sedan konsistoriet på grund af sålunda anförda förhållanden begärt kanslerns medverkan i ämnet, hade denne, med öfverlemnande af konsistoriets skrift och deri åberopade karta, hos Kongl. Maj:t gjort underdånig framställning om tillstånd dertill, att ifrågavarande åker måtte, helst kostnadsfritt eller, om detta icke kunde ske, mot en så billig köpeskillning som möjligt, till universitetets botaniska trädgård för all framtid öfverlätas.

Efter remiss hade yttranden i ärendet afgifvits af jordens nuvarande arrendator, landshöfdingen grefve Hamilton, förste landtmätaren och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet, domänstyrelsen och kammarkollegium.

Dervid hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställt, att den i och för sig obetydliga jordlotten måtte efter utgången af det nu löpande arrendet utan ersättning upplåtas till utvidgning af botaniska trädgården; och hade domänstyrelsen erinrat, att jordområdet jemte annan landshöfdingen i Upsala län förut anslagen löningsjord blifvit genom kammarkollegii kontrakt den 28 februari 1876 utarrenderade för landshöfdingelöneregleringsfondens räkning på tjugu års tid från midfastan samma år till förutvarande indelningshafvaren, landshöfdingen grefve Hamilton, samt att arrendeafgiften för samtliga under arrendet inbegripna områden, tillsammans omfattande 168 kvadratref 30 kvadratstänger eller 14 hektar 84 ar, utgjorde 760 kronor, som jemlikt nådiga brefvet den 30 maj 1884 numera inginge till statsverket, hvarjemte domänstyrelsen meddelat, att genom den föreslagna jordupplåtelsen någon olägenhet

för den utarrenderade jordens skötsel i öfrigt ej kunde anses uppstå. Kammarkollegium hade anfört, att kollegium funnit det vara af handlingarna ådagalagdt, att jordområdet i fråga vore för botaniska trädgården behöfligt, hvadan och då dels dess afskiljande från arrendekomplexen, enligt hvad domänstyrelsen vitsordat, icke medförde någon olägenhet i den öfriga jordens skötsel, dels en ersättning i den ena eller andra formen skulle leda till en inskränkning i statsanslaget för universitetets botaniska institution, kollegium funnit sig böra hemställa, att Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta proposition, ej mindre, att området måtte till angifna ändamålet för all framtid upplåtas, än äfven att sådan upplåtelse måtte ega rum utan annan ersättning från universitetets sida, än som för innevarande arrendeperiod vore med arrendatorn grefve Hamilton öfverenskommen.

På grund af hvad i ärendet förekommit har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att medgifva:

att ett söder om botaniska trädgården i Upsala beläget och dertill gränsande område, utgörande, enligt en af C. Sjöholm upprättad karta, ett tunnland 16,6 kappland eller i det närmaste 75 ar samt tillhörande den landshöfdingen i Upsala län förut anslagna löningsjord, måtte till Upsala universitet för utvidgning af dess botaniska trädgård för all framtid upplåtas utan annan ersättning från universitetets sida än som för innevarande arrendeperiod vore med arrendatorn öfverenskommen.

Efter erhållen remiss har statsutskottet detta ärende i öfvervägande tagit; och då utskottet icke haft något att emot ifrågavarande framställning erinra, får utskottet hemställa,

att hvad Kongl. Maj:t i ifrågavarande hänseende föreslagit må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 21 februari 1893.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.